

In mei 1944 werden datum en tijd van de invasie in Normandië bepaald. D-day werd 5 juni, en de tijd 6 uur 's morgens. Engelse, Canadese en Amerikaanse troepen kregen elk hun eigen landingsstrand. Vanaf eind mei werd er geen post meer verstuurd van Amerikaanse soldaten en was het trans-Atlantisch telefoonverkeer afgesneden, om uitlekken te voorkomen. Soldaten gingen naar de havens vanwaar de invasie zou beginnen en ze mochten niet op verlof. Maar op 4 juni werd er gewaarschuwd voor slecht weer en ruwe zee. De geallieerden moesten alles uitstellen tot 6 juni, wanneer het weer tijdelijk zou opklaren.

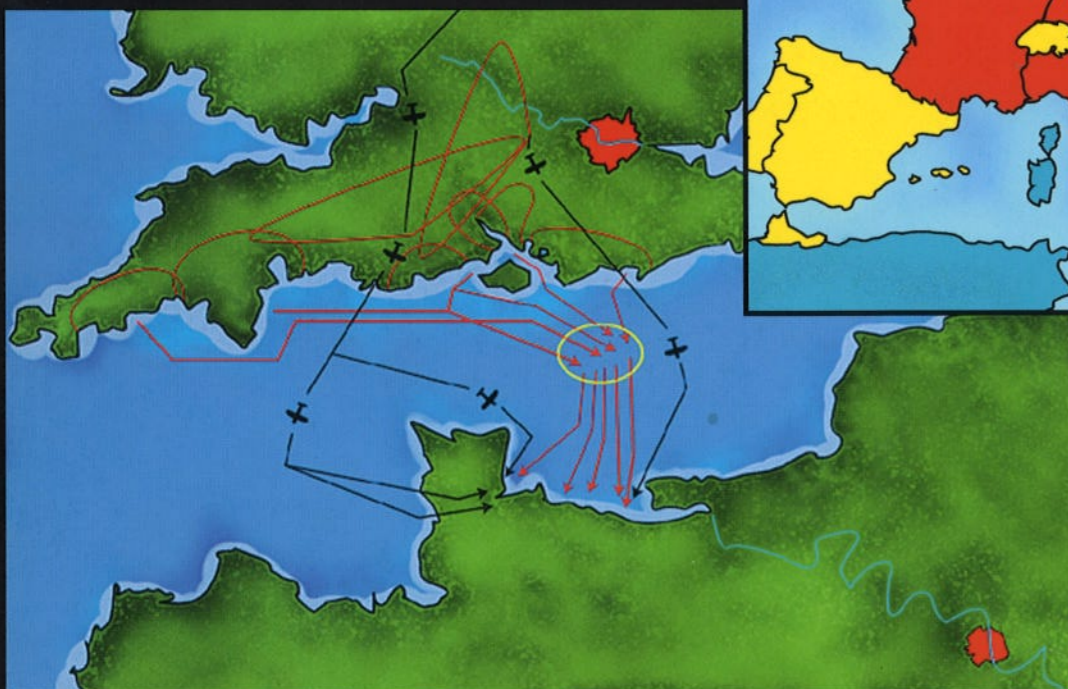
BEGIN VAN DE INVASIE

00:00

Wat 'de langste dag' zou heten, begon in het donker, toen 13.000 para's boven het invasiegebied uit het vliegtuig sprongen. Ze moesten bruggen veroveren en de hoofdmacht helpen beschermen. Daarna vielen bijna 2000 geallieerde bommenwerpers Duitse posities in Normandië aan. Het Franse verzet vernietigde telefoonlijnen. Om 6 uur 's ochtends kon vanuit Normandië een vloot van zo'n 6000 schepen gezien worden. De kanonnen van de geallieerde schepen namen Duitse stellingen op de kust onder vuur.

Europa en de plaats van de invasie. Blauw is geallieerd gebied, rood in handen van de Asmogendheden en neutrale landen zijn geel.

De invasieroutes van Engeland naar Normandië.

TER PLEKKE

'In het eerste licht van de ochtend zag ik ons escorte, een torpedobootjager, aan stuurboord. Ik voelde me niet lekker en ik zag tot mijn ontzetting ineens een enorme explosie, die de torpedobootjager uit het water blies.'

Soldaat Alfred Lane op weg naar Gold Beach.

'Voor we aan boord gingen, hoorden we dat 10.000 geallieerde vliegtuigen vandaag zouden aanvallen en we zijn kennelijk inderdaad de baas in de lucht. We hebben nog geen enkel Duits vliegtuig gezien.'

Officier Sir Charles Birkin.

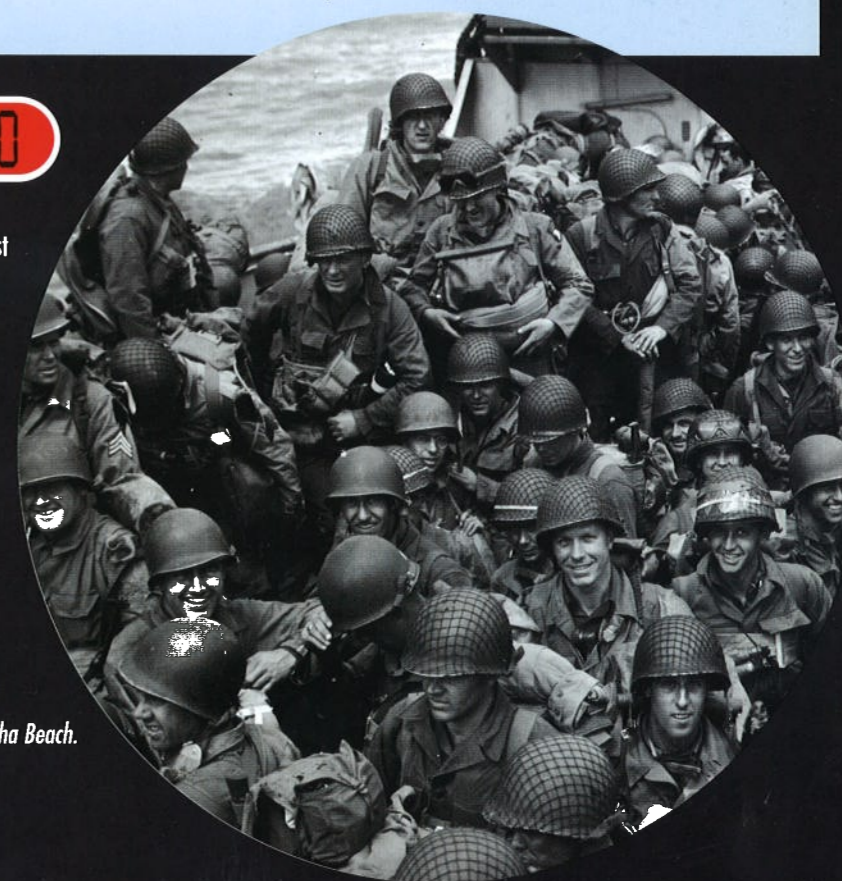
'Als je geen opdrachten hebt, ga dan maar iets doodmaken.'

Veldmaarschalk Erwin Rommel werd verrast door de geallieerde invasie van Frankrijk.

OMAHA BEACH

06:00

Amerikaanse troepen landden op de stranden die Omaha en Utah genoemd waren. Omaha Beach was ongeveer 5 km lang. Hier moest tweederde van alle Amerikanen, zo'n 45.000 man, landen. Net als bij Gold Beach was de Duitse verdediging niet uitgeschakeld door de geallieerde bombardementen. Machinegeweren stonden precies op het strand gericht. De Amerikaanse troepen moesten door het zeewater lopen onder Duits vuur. Om vanaf het strand in veiligheid te komen, moesten ze voorbij een klip van meer dan 60 m hoog zien te komen. Alsof dat niet moeilijk genoeg was, zaten de landingsboten elkaar vreselijk in de weg. Veel soldaten werden gedood zodra ze het strand bereikten.

Op weg naar Omaha Beach.

UTAH BEACH

06:30

Bij Utah Beach, het meest westelijke strand, verging het de Amerikanen heel anders. De landing was een groot succes en ze ondervonden weinig verzet van de aanwezige Duitse troepen. Vanaf het strand moesten ze door ondergelopen velden waden. Op de eerste dag sneuvelden er maar 197 soldaten.

De stranden van D-day.

GOLD BEACH

07:00

De Engelsen landden bij Sword Beach en Gold Beach. Canadezen landden bij Juno Beach. De Duitse bunkers bij Gold Beach waren minder beschadigd door geallieerde vliegtuigen dan gehoopt was. Daarom werden de landingstroepen met machinegeweervuur begroet. De benodigde tanks arriveerden te laat. In de eerste minuten sneuvelden enorm veel militairen.

JUNO BEACH

07:45

Canadese troepen landden bij Juno Beach, iets ten westen van Sword. Ze waren 15 minuten te laat. Daardoor was de vloed hoger gestegen en was het strand te klein. Ook hier waren de tanks te laat en sneuvelden er velen in de eerste minuten.

Juno Beach (rechtsboven) en Canadese troepen op weg naar het strand.

SWORD BEACH

09:00

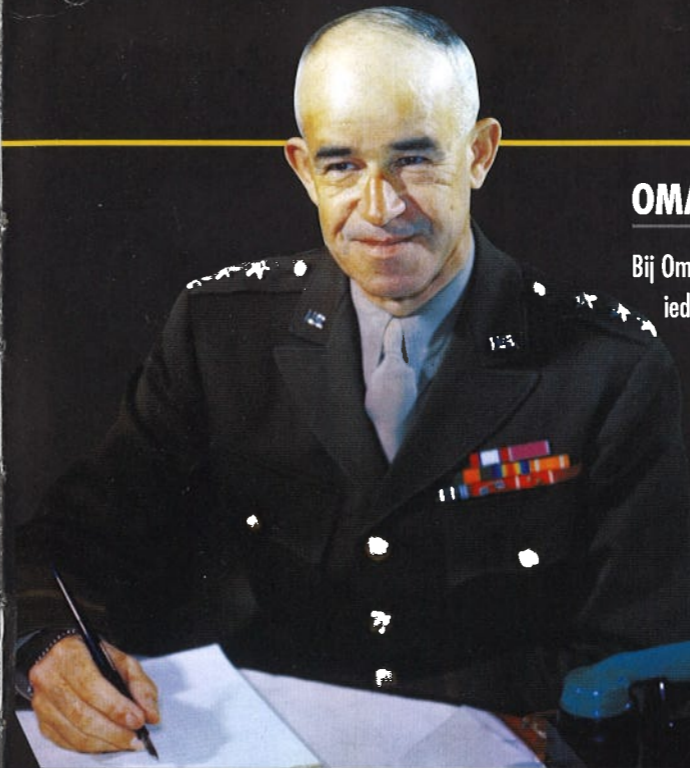
De Engelse troepen die bij Sword Beach landden, verging het beter. Binnen twee uur waren ze meer dan een kilometer het binnenland ingetrokken en om 10.30 uur was er geen Duitse verdediging meer bij Sword Beach. Ze werden geholpen door speciale tanks die verborgen mijnen konden laten ontploffen.

Zonder veel verzet trekken Engelsen op naar Sword Beach.

OMAHA BEACH

09:15

Bij Omaha Beach ging het nog steeds slecht. Generaal Bradley, de commandant, overwoog zelfs iedereen terug te trekken. Het belangrijkste probleem was dat er speciale DD-tanks (duplex drive) nodig waren om door de felle Duitse verdediging heen te kunnen breken. De DD-tanks hadden een propeller en een afdekzeil, waardoor ze in zee al vóór de landing gebruikt konden worden. Maar door de ruwe zee waren de afdekzeilen beschadigd, waardoor veel DD-tanks zonken.

Ondanks de problemen glimlacht generaal Omar Bradley.

OMAHA BEACH

10:30

De soldaten kropen langzaam het strand op en probeerden dekking te vinden tegen de kogels die op hen afgevuurd werden. Een aantal wist van het strand af te komen en de Duitsers aan te vallen. Binnen een paar uur was de Duitse verdediging vernietigd en een weg veroverd. De troepen konden optrekken, maar de verliezen waren groot: meer dan 2500 doden of gewonden. Meer dan 1000 militairen waren al bij de landing omgekomen.

TER PLEKKE

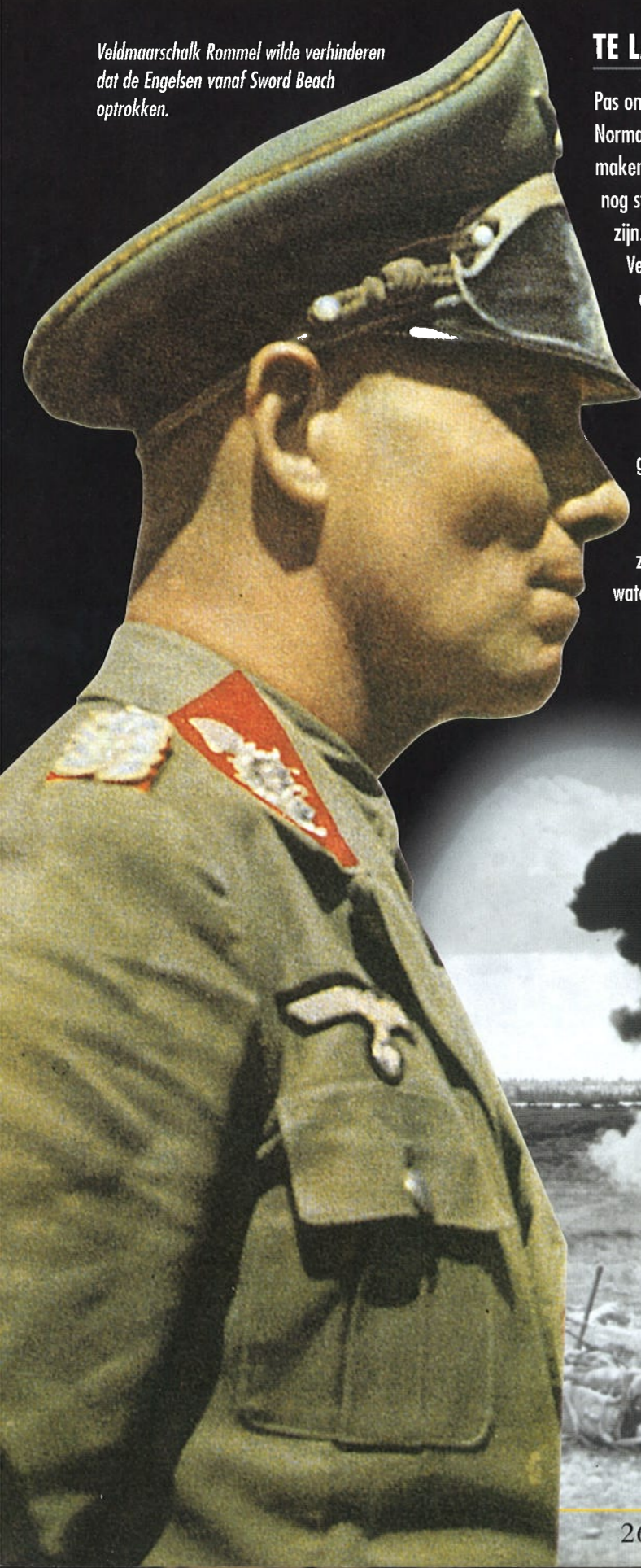
"Toen de boot de kust naderde en de klep omlaag ging, deed iedereen wat hij moest doen. De schutters verspreidden zich, maar er vielen veel slachtoffers. We zagen niet waar het vuur vandaan kwam, want we hadden bijna 100 meter strand voor ons en zagen alleen de huizen langs de kust. Ik weet nog dat ik me in het zand liet vallen en op een van die huizen schoot. Sergeant Wilkes vroeg waar ik op schoot en ik zei: "Geen idee, ik heb geen idee waar ik op schiet"."

De 19-jarige Amerikaanse soldaat George Roach over de landing bij Omaha Beach.

Na de landing lagen de Amerikanen bij Omaha Beach onder Duits vuur.

Veldmaarschalk Rommel wilde verhinderen dat de Engelsen vanaf Sword Beach optrokken.

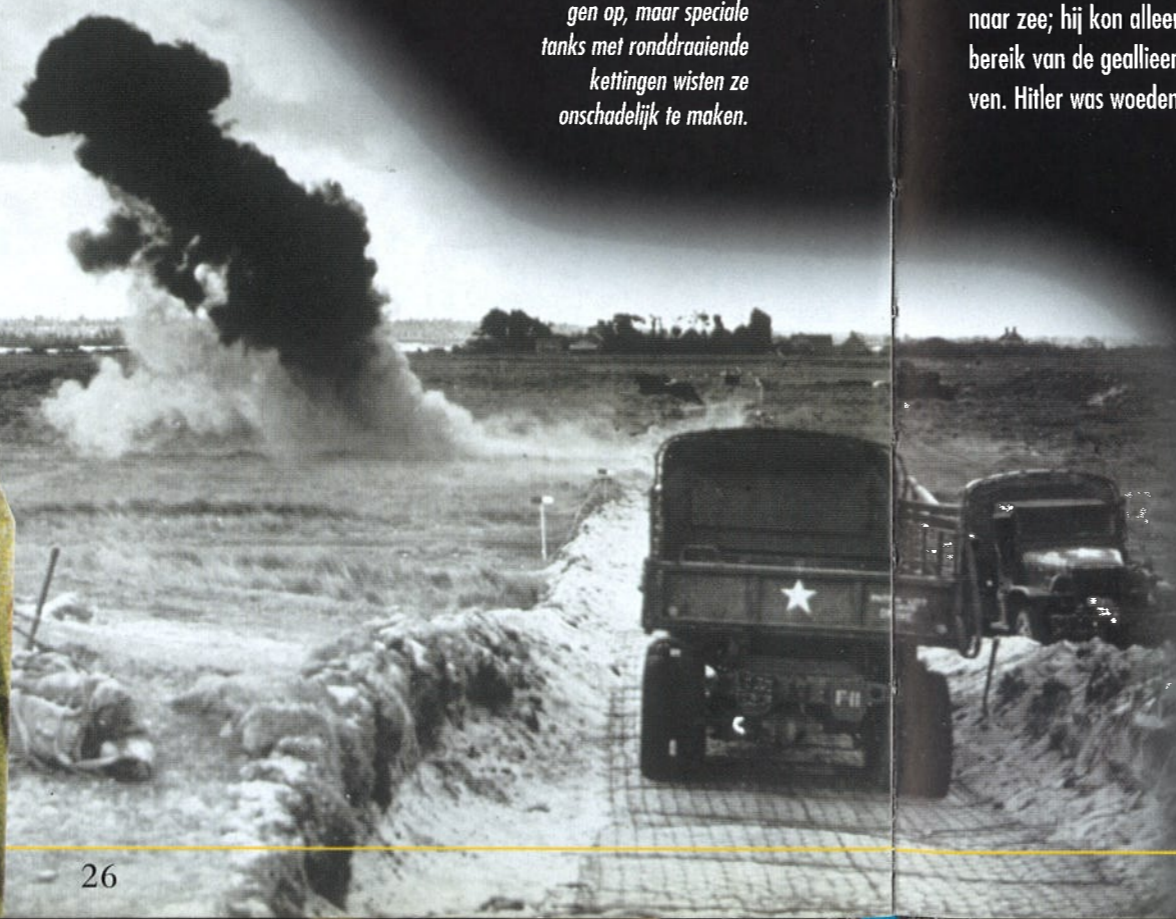

TE LAAT

11:00

Pas om 10 uur 's ochtends op 6 juni hoorde Hitler van de geallieerde invasie in Normandië. Hij kreeg het nieuws zo laat omdat niemand hem durfde wakker te maken of zijn ontbijt wilde bederven. Hitler maakte zich niet echt zorgen. Hij dacht nog steeds dat het een afleidingsmanoeuvre was en de echte aanval bij Calais zou zijn. Pas laat in de middag besloot hij versterkingen naar Normandië te sturen. Veldmaarschalk Rommel (links) wist met deze versterkingen te voorkomen dat de Engelsen de stad Caen bereikten. De Duitsers hadden een geallieerde invasie aan zien komen en mijnen geplaatst op de stranden van Normandië, voor het geval ze daar zouden landen. Mijnen - begraven bommen die onder druk explodeerden - waren een belangrijk element in de Duitse verdediging; honderden kilometers strand waren ermee bezaaid, een groot gevaar voor landingstroepen en voertuigen. Om de stranden vrij van mijnen te maken, gebruikten de geallieerden speciale tanks met ronddraaiende kettingen. De Duitsers hadden ook 'Rommels asperges': mijnen op palen in zee, op zo'n diepte dat ze bij hoogwater, de beste tijd voor een landing, onder water lagen.

Duitsers bliezen met landmijnen geallieerde voertuigen op, maar speciale tanks met ronddraaiende kettingen wisten ze onschadelijk te maken.

TER PLEKKE

'Ik wachtte de hele nacht op instructies die niet kwamen. Om half zeven 's ochtends besloot ik iets te doen. Ik gaf mijn tanks opdracht de Engelse 6de Luchtilandingsdivisie aan te vallen.'

Edgar Feuchtinger, commandant van een Duitse tankdivisie, was gefrustreerd over het gebrek aan actie.

'De opdracht was nieuw voor de Duitse Wehrmacht (leger), aangezien ze tot nu toe nauwelijks hadden nagedacht over landingen via zee en de verdediging daartegen.'

Admiraal Friedrich Ruge, marineadviseur van Rommel.

ROMMELS PROBLEMEN

16:00

Rommel merkte dat de Duitse reactie op de invasie moeilijk te coördineren was. Het Franse verzet en de geallieerde para's en bommenwerpers, die geen tegenstand ontmoetten van de Luftwaffe, hadden de communicatielijnen verbroken en de spoorlijnen opgeblazen. Zelfs Rommel geloofde dat er ergens anders een tweede invasie zou komen en hij haalde geen troepen uit Calais weg. Een paar dagen na D-day wist Rommel al dat hij de geallieerden niet terug kon drijven naar zee; hij kon alleen terugtrekken buiten het bereik van de geallieerde kanonnen en zich ingraven. Hitler was woedend en veel Duitsers sneuvelden.

OP HET NIPPERTJE

23:00

Het grootste gevaar voor D-day was vastlopen op de stranden, waar de geallieerden door de Luftwaffe en Duitse versterkingen dan afgeslacht werden. Als de Duitsers hun reactie beter gecoördineerd hadden of Hitler eerder opdracht had gegeven, was dat vermoedelijk gebeurd. Maar binnen 24 uur na D-day hadden de Duitsers hun kans gemist. Dit stuk van hun kustverdediging, de Atlantik Wall, was in geallieerde handen.

Gevangen nazi-soldaten dragen op 6 juni 1944 een gewonde weg, onder toezicht van de geallieerden.

De kust van Europa werd verdedigd door de betonnen bunkers van de Atlantik Wall (rood).

EEN HAVEN AANLEGGEN

6:6:44

Er was één groot probleem voor de plannenmakers: de Duitsers hadden alle havens langs de Franse kust vernietigd. Op de een of andere manier moesten de geallieerden troepen en voorraden aan land weten te krijgen. Op D-day zelf was dat niet zo belangrijk, maar in de dagen daarna moesten er duizenden tonnen aan voorraden aangevoerd worden. De oplossing waren kunstmatige havens die over het Kanaal gesleept werden. Deze kunstmatige havens, mulberries genoemd, bestonden uit enorme betonblokken met drijvende pieren eronder. Ze pasten als Legoblokjes in elkaar. De mulberries waren van levensbelang om de 26.000 ton aan voorraden over te brengen, die in de twee weken na D-day nodig waren.

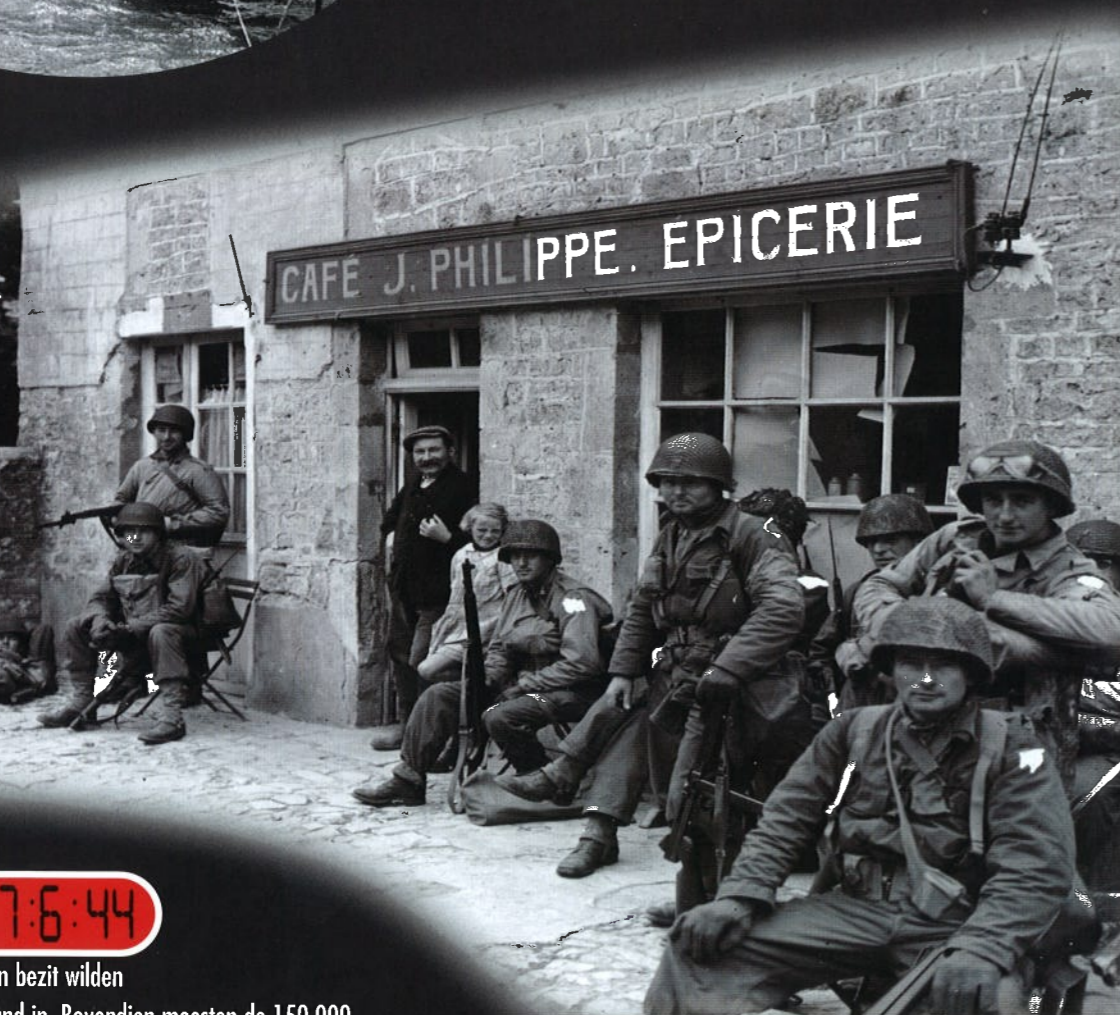

Een Amerikaanse mulberry brengt troepen en voorraden naar Normandië.

BEVRIJDING

7:6:44

Als de geallieerden de stranden in bezit wilden houden, moesten ze het binnenland in. Bovendien moesten de 150.000 militairen die op D-day geland waren, uit de weg om ruimte te maken voor meer soldaten en materiaal. Het Franse platteland was met zijn heggen, bossen en akkertjes gemakkelijk te verdedigen en moeilijk aan te vallen. Toch werden een dag na de landing al dorpen en steden bevrijd. Op 7 juni werd de eerste grote stad, Bayeux, door de geallieerden ingenomen.

Amerikaanse soldaten rusten uit voor een kruidenierswinkel tijdens hun opmars naar het binnenland. In de deuropening lacht een Fransman.

TER PLEKKE

'Er zijn zoveel bossen en boomgaarden. De grond bestaat uit graniet en de boeren hebben eeuwenlang hekken en heggen rond de steenbrokken gezet. Huizen en boerderijen zijn van graniet en kant-en-klare forten.'

De Engelse soldaat Tom Tateson beschrijft hoe gemakkelijk de Duitsers het platteland konden verdedigen.

'Het is ongelooflijk, de Duitsers lieten op de vlucht al hun spullen achter. Vrachtwagens vol kleren, schoenen, dekens, gereedschap, noodvoorraden voedsel, allemaal achtergelaten!'

Marie-Louis Osmont, 7 juni 1944.

Vorraden worden aangevoerd op Juno Beach, terwijl versperringsballonnen bescherming bieden tegen beschietingen door Duitse vliegtuigen.

CAEN

10:6:44

De geallieerden wisten dat ze Caen, een stad met 50.000 inwoners, zo snel mogelijk moesten veroveren. Daarachter lag de weg naar Parijs en uiteindelijk Duitsland. Als Caen veroverd werd, kon de oorlog aanzienlijk bekort worden. Rommel wist dit ook en probeerde dit uit alle macht te voorkomen. Hij legerde hier zijn beste troepen, die al in Rusland en Italië tegen de geallieerden hadden gevochten. Door de felle Duitse tegenstand vertraagde de geallieerde opmars. De Duitsers konden hen niet terugdringen en de geallieerden konden niet optrekken.

SAMENVOEGEN

8:6:44

Om de stranden te beveiligen moesten de verschillende legers met elkaar in contact komen. Ze moesten één ononderbroken lijn vormen. Als er gaten ontstonden, konden Duitsers binnendringen en de geallieerden uit elkaar houden. Amerikaanse troepen van Omaha Beach ontmoetten op 7 juni Engelse troepen van Gold Beach. Op 8 juni werden Juno en Sword Beach aangevoegd. Pas op 10 juni haakten Amerikaanse troepen eindelijk aan bij Utah Beach en ontstond de zo belangrijke ononderbroken lijn.

DE STORM

19:5:44

Uiteindelijk werd de geallieerde opmars niet bedreigd door Duitse troepen, maar door slecht weer. In de nacht van 19 juni was er een geweldige storm in het Kanaal, de zwaarste in bijna 100 jaar. Bevoorradingschepen moesten omkeren. De storm duurde drie dagen en er werd niets aangevoerd. De mulberries werden door de wind en golven beschadigd, een zelfs onherstelbaar. De geallieerden konden alleen maar afwachten. Door de storm had de geallieerde opmars verschillende dagen vertraging opgelopen. Maar nog voor de stormschade was hersteld, waren er al 500.000 soldaten extra. Hun materiaal was aan land gebracht. De eerste grote stad waar de geallieerden zich op concentreerden was de havenstad Cherbourg. Wanneer de haven en het vliegveld daar veroverd waren, konden de geallieerden veel sneller, in grotere schepen en vliegtuigen, voorraden aanvoeren.

De kinderen van Cherbourg verwelkomen de geallieerden.

DE VAL VAN CHERBOURG

28:5:44

Gelukkig voor de Amerikanen die Cherbourg aanvielen, vochten de beste Duitse troepen elders tegen de Engelsen. De aanval begon op 22 juni met een geweldig bombardement en zes dagen later werd de stad ingenomen.

Cherbourg vóór het gevecht.

TER PLEKKE

'De dokken van Cherbourg waren vandaag een hel van explosies, vlammen, rook en stof – zoiets heb ik nog nooit gezien. Om 2 uur 's middags begon de eindaanval en plotseling werd het doodstil op het slagveld – een dodelijk soort stilte, minutenlang zonder gevechtsgeluiden.'

Verslaggever Don Whitehead vanuit Cherbourg, 25 juni 1944.

'Ik zal de misdadigers die zich tegen de Voorzienigheid en mij durfden verzetten, vernietigen. Deze verraders van hun eigen volk verdienen een smadelijke dood en die zullen ze krijgen ook. De volle prijs zal worden betaald door alle betrokkenen en hun families... Dit addergebroed... zal voor eens en altijd worden uitgeroeid.'

Hitler na de aanslag op zijn leven, 20 juli 1944.

BOMBARDEMENT OP CAEN

7:7:44

Cherbourg kon zo snel veroverd worden omdat de Duitsers de verdediging van Caen belangrijker vonden. Als ze Caen behielden, konden ze de opmars naar Parijs tegenhouden. Rommel zette hiervoor zijn beste troepen in. De geallieerde aanval op Caen begon op D-day, maar de Duitsers wisten het ondanks alle aanvallen in bezit te houden. Op 7 juli lieten 450 bommenwerpers duizenden tonnen bommen op Caen vallen. Twee dagen later trokken de geallieerden een stad binnen die ze zelf platgebombardeerd hadden.

Caen na de zware bombardementen.

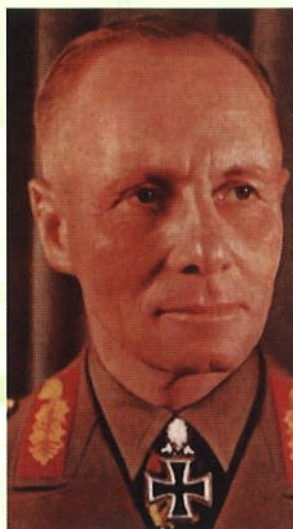
AANSLAG OP HITLER

20:7:44

Langzaam maar zeker trokken de geallieerden op, mede dankzij Hitler. Zijn bevelhebbers in Frankrijk wisten dat het verstandigste was terug te trekken en op de geallieerden te wachten. Maar Hitler stond een terugtocht nooit toe. Uit wanhoop besloten enkele Duitse generaals hem te vermoorden. Op 20 juli 1944 overleefde Hitler een bomaanslag. Meer dan 5000 mensen werden als vergelding hiervoor gedood. Uiteindelijk zag Hitler in dat de geallieerden niet konden worden tegengehouden en gaf hij toestemming voor een terugtocht.

Het verbod terug te trekken bespoedigde de ondergang van de nazi's.

Veldmaarschalk Erwin Rommel.

De Duitsers vochten nu op verschillende fronten. De geallieerden trokken vanuit Normandië op naar de Duitse grens, maar waren ook in Zuid-Frankrijk geland. In Italië trokken de geallieerden naar het noorden op, terwijl vanuit het oosten de Russen kwamen. De Duitsers wisten dat de overwinning hen ontgaan was. Alleen terugtrekken was nog mogelijk.

Terugtocht Het Duitse leger was onder veldmaarschalk Walther Model in volle terugtocht. Meer dan 20.000 militairen waren in Normandië gesneuveld en 200.000 gevangengenomen. Model kon zich zulke verliezen niet veroorloven. Hij kon de geallieerde opmars alleen nog maar vertragen. In juli 1944 was de belofte van Rommel om de geallieerden terug de zee in te drijven, een vervlogen droom.

Bevrijding van Parijs De snelle opmars van de geallieerden bracht bezet Europa de hoop dat de bevrijding nabij was. In plaats van Parijs te bevrijden trokken de geallieerden er gewoon omheen. Ze hadden geen

behoefte aan straatgevechten met de Duitsers in zo'n grote stad. Maar bij nadering van de geallieerden kwamen de Parijzenaars op 19 augustus in opstand tegen de Duitsers. Op 25 augustus bevrijdden Franse troepen onder generaal De Gaulle Parijs. Aan het eind van de maand was bijna heel Frankrijk in geallieerde handen.

België en Nederland Nu Frankrijk bevrijd was, trokken de geallieerden naar het noorden. Vanuit België en Nederland was de Duitse grens vlakbij. Op 4 september waren de twee belangrijkste Belgische steden, Antwerpen en Brussel, in Engelse handen. De geallieerden werden geholpen door een nieuw Russisch offensief in het oosten, dat bewust samenviel met de aanval op

PARIJS gered

Omdat de geallieerden snel naar Parijs optrokken en de Parijzenaars in opstand kwamen, gaf Hitler opdracht het hele stadscentrum op te blazen.

De Duitse gouverneur van Parijs, Von Choltitz, negeerde deze opdracht en gaf de stad over. Als de opdracht uitgevoerd was, zouden wereldberoemde gebouwen als de Eiffeltoren en het Louvre verwoest zijn.

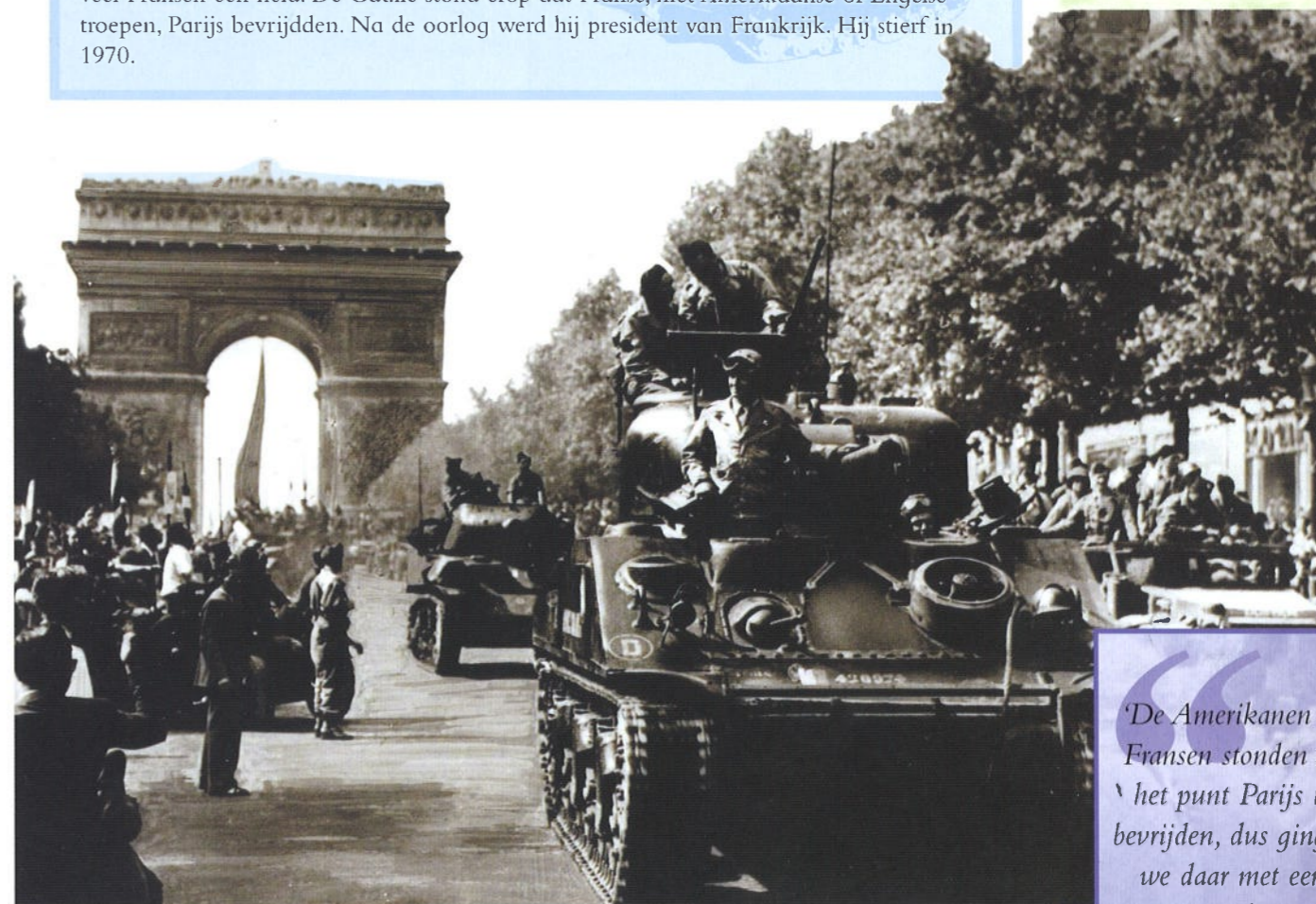

Generaal Montgomery toont Winston Churchill de plannen voor de opmars in Europa.

CHARLES de Gaulle

Terwijl Frankrijk door de Duitsers bezet was, werd het Franse verzet geleid door generaal Charles de Gaulle. Churchill en Roosevelt mochten hem niet, maar hij was voor veel Fransen een held. De Gaulle stond erop dat Franse, niet Amerikaanse of Engelse troepen, Parijs bevrijdden. Na de oorlog werd hij president van Frankrijk. Hij stierf in 1970.

De tanks van het Vrije Franse leger worden verwelkomd op de Champs-Élysées in Parijs.

“De Amerikanen en Fransen stonden op het punt Parijs te bevrijden, dus gingen we daar met een paar jeeps heen. Er werd heel wat geschoten bij aankomst. We reden naar het Ritzhotel. De Duitsers vertrokken via de achterdeur terwijl wij een kamer boekten.”

Majoor Peter Carrington was een van de weinige Engelsen bij de val van Parijs in augustus 1944.

Normandië, waardoor Duitsland troepen uit het westen moest weghalen.

Een brug te ver In september 1944 dachten de Engelsen dat ze sneller Duitsland konden binnenvallen als ze drie bruggen over de Rijn konden veroveren. De bedoeling was dat para's de bruggen zouden veroveren en de grondtroepen snel te hulp zouden komen. De eerste twee bruggen werden veroverd maar de verste brug, bij Arnhem, werd zwaar verdedigd en de grondtroepen

konden er niet bijkomen. Na acht dagen trokken de Engelsen zich terug. Slechts 2500 van de 10.000 para's wisten te ontsnappen.

Winterstop In de loop van de winter van 1944 vertraagde de opmars. De bevelhebbers wisten dat het moeilijk was in nat, koud weer te vechten. Bovendien waren ze zo snel opgetrokken dat de bevoorrading moeilijk was geworden. Het Russische leger had dezelfde problemen door zijn snelle opmars.

“Door de honger zijn ze niet meer dan geraamten. Dit waren ooit allemaal normale, redelijke mensen, onschadelijk voor de nazi's. Het zijn joden die met honderden per dag sterven... te ver heen om nog in leven te blijven.”

Brief van de Engelse soldaat Peter Combs over de bevrijding van het concentratiekamp Bergen-Belsen in april 1945.

CONCENTRATIEkampen

Tijdens hun opmars door Duitsland deden de geallieerden een gruwelijke ontdekking. Honderden werk- en concentratiekampen waren gebruikt om joden, zigeuners en andere slachtoffers van de nazi's te vermoorden. Ongeveer zes miljoen joden kwamen hier om.

De laatste aanval In december 1944 vielen de Duitsers onverwachts de Amerikanen in de Ardennen aan, met extra grote tanks. De geallieerden hadden in de winter geen aanval verwacht en hadden dus heel weinig troepen in de Ardennen. Aanvankelijk wisten de Duitsers in dit Ardennenoffensief land te veroveren, maar de tanks kwamen zonder brandstof te staan en de geallieerden sloegen terug. De laatste grote aanval van de Duitsers buiten Duitsland werd een nederlaag.

Wonderwapens Zelfs in juni 1944 dacht Hitler nog dat hij de oorlog met zijn nieuwe wonderwapens kon winnen. De Duitsers hadden de V1 en V2 ontwikkeld, een soort raketten. Meer dan duizend van deze gevreesde raketten werden op Zuid-Engeland afgevuurd. Maar de raketbases in Noord-Duitsland werden al snel door de geallieerden veroverd en het gevaar verdween.

De Russische opmars Begin 1945 vroegen Churchill en Roosevelt Stalin de

Op deze beroemde foto hijsen Russische soldaten de vlag van de Sovjet-Unie boven de Rijksdag, het Duitse parlement, in april 1945 in Berlijn.

Duitsers in het oosten meer in het nauw te brengen, zodat de geallieerden het wat gemakkelijker kregen. Stalin reageerde met een enorme aanval op 12 januari 1945. De Russen trokken in 18 dagen 480 km op via Polen naar Duitsland en naderden Berlijn tot op 65 km.

Bombardement van Dresden

In het westen kwamen Amerikaanse, Canadese en Engelse troepen langzaam vooruit. Als ondersteuning werden Duitse steden gebombardeerd. Amerikaanse bommenwerpers hadden het op fabrieken voorzien, Engelse bommenwerpers probeerden de Duitsers te breken door steden te vernietigen. Op 13-14 februari 1945 werd Dresden gebombardeerd. In twee dagen kwamen meer dan 25.000 Duitse burgers om. Dit blijft een van de omstrede gebeurtenissen in de oorlog.

Op 7 mei 1945 tekende generaal Alfred Jodl de onvoorwaardelijke overgave aan de geallieerden.

Overgave Stalin wilde de Russen Berlijn laten veroveren en zorgde dat zijn troepen daar het eerst waren. Medio april begonnen de Russen hun aanval. De Duitse verdedigers, vooral oude mannen en jongens, stonden tegenover twee miljoen Russen, met 6000 tanks en 5000 vliegtuigen. De uitkomst was onvermijdelijk. Op 30 april pleegde Hitler zelfmoord. De volgende dag gaf Berlijn zich over. De rest van Duitsland gaf zich op 7 mei 1945 over, het einde van de oorlog in Europa.

Einde van de oorlog Na de overwinning in Europa duurde de Tweede Wereldoorlog nog vijf maanden. De geallieerden vchten nog tegen Japan in de Stille Oceaan en Azië. Uiteindelijk werd de uitslag bepaald door een dodelijke uitvinding: de Amerikanen lieten in augustus 1945 atoombommen vallen op de Japanse steden Hiroshima en Nagasaki. De overgave van Japan op 2 september was het einde van jarenlange vernietigende gevechten. Nu moest de vrede opgebouwd worden.

“Ik zag V2's gelanceerd worden vanaf de overkant van de Maas, die nog in Duitse handen was. Deze vreselijke raketten stegen met een dodelijke missie op. Ik nam aan dat ze naar Londen gingen... en mijn hart beefde.”

Generaal Tony Wingfield zag in 1944 een V2 overkomen.

‘Omdat West-Berlijn midden in Oost-Duitsland lag, had het een 164 km lange grens met ons land, waarvan 45 km met de Oost-Duitse hoofdstad. Tot augustus 1961 was deze grens niet beschermd of te controleren. Hij liep door straten, huizen, volkstuintjes en rivieren. Meer dan een half miljoen mensen staken elke dag over. Maar West-Berlijn was niet zomaar land in Oost-Duitsland: het was, zoals hun politieke leiders zeiden, “de goedkoopste atoombom”, de doorn in het vlees van het Oosten.’

De Oost-Duitse leider Erich Honecker rechtvaardigt de Berlijnse Muur.

Veranderingen in Europa na de Tweede Wereldoorlog. Europa wordt in Oost en West verdeeld, en in NAVO- en Warschaupactlanden.

Na de oorlog was Europa verdeeld in twee kampen: een onder leiding van de Verenigde Staten, het ander onder de Sovjet-Unie. Deze verdeling was op allerlei gebieden te merken. Het bepaalde in welk soort land men leefde, wat voor werk en reismogelijkheden er waren. Maar aan het eind van de jaren 80 veranderde het politieke klimaat en ontstond er een nieuw Europa.

De toekomst van Europa
Tijdens de intocht in het verslagen Duitsland wisten de geallieerden al wat ze met Duitsland en Europa zouden doen. In Teheran hadden Stalin, Churchill en Roosevelt in november 1943 afgesproken welk soort regering er na de overwinning zou ontstaan.

Beschermd tegen Duitsland

Stalin wilde vooral zorgen dat Duitsland nooit meer Rusland kon aanvallen, zoals de afgelopen 30 jaar twee keer gebeurd was. Dat kon gegarandeerd worden door de Europese buurlanden van Rusland – Polen, Tsjecho-Slowakije, Hongarije, Roemenië en Bulgarije – te gebruiken als bufferstaten tussen Rusland en Duitsland. In die landen zou de regering door de Russen worden benoemd. Stalin zorgde dat alleen mensen die hij vertrouwde staats-hoofd werden in deze nieuwe communistische landen.

HARRY Truman

Een paar maanden voor het einde van de oorlog stierf president Roosevelt; hij werd opgevolgd door Harry Truman. Truman was bang voor de verspreiding van de Russische invloed en vertrouwde Stalin niet. Dit gebrek aan vertrouwen droeg bij aan het ontstaan van de Koude Oorlog – een gespannen vijandige sfeer tussen Oost en West, zonder dat er gevochten werd, die meer dan 40 jaar duurde.

Duitsland verdeeld Om toekomstige bedreiging door Duitsland te voorkomen, werd het land verdeeld onder de Russen, Amerikanen, Engelsen en Fransen. De Duitse hoofdstad Berlijn werd ook onder de overwinnaars verdeeld, al lag die midden in het Russische gebied. De bedoeling was dat Duitsland door de geallieerden bestuurd zou worden tot het weer vertrouwd kon worden.

Botsing van idealen De bezetting van Duitsland leidde tot ruzie onder de geallieerden, vanwege de enorme verschillen in de manier waarop de Westelijke geallieerden en de Russen geregeerd werden. De Westerse landen hadden democratische regeringen en een vrijmarkteconomie. De Sovjet-Unie kende maar één politieke partij die gebaseerd was op het communistische ideaal, waarbij vrije verkiezingen of een vrije markt niet waren toege-

President Harry Truman verleent generaal Douglas MacArthur een hoge onderscheiding.

MARSHALL plan

Amerika steunde West-Europa na de oorlog financieel met het Marshallplan. Landen die verwoest en bankroet waren, konden hierdoor weer opgebouwd worden; bovendien werd zo voorkomen dat ze communistisch werden. Rusland stond niet toe dat de landen in zijn invloedssfeer profiteerden van het Marshallplan.

staan. Tijdens de oorlog werden deze verschillen genegeerd, maar in 1946 leidde het tot spanningen.

Nieuwe bondgenoten In 1948 probeerden de Russen de andere geallieerden uit Berlijn te verdrijven. Het jaar daarna werd met steun van Amerika en Engeland de NAVO (Noord-Atlantische Verdrags Organisatie) opgericht, een militair bondgenootschap tegen de Sovjet-Unie. De Russen reageerden hierop in 1955 met het Warschaupact. Het wantrouwen tussen de twee partijen heette de Koude Oorlog. Europa werd verdeeld in een pro-Amerikaans Westen en een pro-Russisch Oosten.

De Berlijnse Muur In 1949 riepen de Russen het door hen bestuurde deel van Duitsland uit tot de zelfstandige Duitse Democratische Republiek Oost-Duitsland. Veel inwoners van dit deel van Duitsland probeerden naar West-Duitsland te vluchten, waar Amerikanen, Engelsen en Fransen de baas waren. In augustus 1961 bouwden de Russen en Oost-Duitsers plotseling een betonnen muur dwars door de stad. Zo werd het communistische Oost-Berlijn gescheiden van het democratische West-Berlijn en konden inwoners niet langer naar het Westen ontsnappen. De Berlijnse Muur werd het symbool van de Koude Oorlog.

Op 13 augustus 1961 sloten Oost-Duitse troepen plotseling de grensovergangen tussen Oost- en West-Berlijn af en bouwden ze een muur van beton en prikkeldraad om de uittocht van Oost-Duitsers te stoppen.

De gebeurtenissen van 6 juni 1944 waren meer dan het begin van het einde van de oorlog. Hierdoor ontstond een modern Europa. Achteraf gezien vergeet je gemakkelijk hoe riskant D-day was. Het had ook mis kunnen gaan en dan zou Europa er heel anders hebben uitgezien. Daarom is het belangrijk D-day te herdenken, degenen die daarbij betrokken waren en degenen die hun leven hebben gegeven voor de bevrijding van Europa.

Op dit oorlogskerkhof in Normandië liggen duizenden soldaten die op D-day sneuvelden.

Juni 1994 De 50ste herdenking van D-day vond in juni 1994 plaats. In heel Europa vonden plechtigheden plaats en een jaar later werd het einde van de Tweede Wereldoorlog gevierd. In Normandië kwamen de soldaten die op de stranden gevochten hadden bijeen en dachten terug aan 'de langste dag'. Op posters stond: *In juni 1944 zeiden we dankjewel, in juni 1994 welkom.*

DE WEG NAAR *overwinning*

In 1998 begon *De weg naar overwinning*, een project van het D-day Museum in het Amerikaanse New Orleans: een steen met de naam van een D-day soldaat aanschaffen en in het museum leggen. In het D-day museum in Portsmouth, Engeland, hangt het Overlord Tapijt, het verhaal van D-day, vergelijkbaar met het beroemde Tapijt van Bayeux over de verovering van Engeland in de 11de eeuw. Het Overlord Tapijt laat dezelfde route tussen Normandië en Engeland zien, maar de schepen varen de andere kant uit, om Frankrijk te bevrijden.

In Engeland De steden van waaruit in juni 1944 de soldaten naar Normandië vertrokken, knoopten vriendschapsbanden aan met Normandische steden, en degenen die op D-day gesneuveld waren, werden herdacht. Op 11 november, wapenstilstandsday tijdens de Eerste Wereldoorlog, worden ook alle Engelse slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog herdacht.

In Amerika Voor Amerikanen was D-day het moment waarop ze nauw bij Europa betrokken werden. In 1994 hield de Amerikaanse president Clinton in Normandië een toespraak voor de veteranen die op D-day gevochten hadden.

Duitse bijdrage Na 50 jaar zijn de haat en het wantrouwen tussen Duitse en geallieerde soldaten grotendeels verdwenen. Als gebaar van verzoening mochten de Duitsers die Normandië verdedigd hadden, de herdenkingen ook bijwonen. Voor velen van hen was dit een unieke gelegenheid hun oude tegenstanders te ontmoeten en hun ervaringen op die dag, 50 jaar geleden, te vertellen.

De toekomst D-day zorgde voor een nieuw Europa. Vóór 6 juni 1944 was Europa grotendeels door de Duitsers veroverd of zuchtte het onder een dictatuur. Na D-day sloeg Europa een

nieuwe, vreedzame weg in. De kracht van de Europese Unie en de euro laten zien hoe landen die ooit tegenstanders waren, nu samen werken aan een gemeenschappelijk doel. De komende jaren zullen veel landen die ooit bij het Oostblok hoorden, bij de Europese Unie komen. Dat betekent dat de vrede in Europa zal voortduren.

Deze vaak onderscheiden veteraan viert de 50ste herdenking van D-day, in juni 1994.

VETERANEN

In juni 1994 herdachten de leiders van alle landen die deelnamen aan D-day, de gebeurtenissen in Normandië. De Amerikaanse president Clinton zei: 'We zijn allemaal kinderen van jullie offer. We zijn de zonen en dochters die jullie beschermden tegen tirannie.' Bill Clinton, in 1946 geboren, is de eerste Amerikaanse president die na de oorlog geboren is.